

بررسی رویکردهای جهانی برای معکوس کردن کاهش نرخ زاد و ولد و

تأخیر ازدواج در نسل جدید

کاظم خرم‌دل^{۱*}، مهشید محمدی مهر^۲، زهرا ظفرخواه^۳

۱- استادیار، عضو هیئت علمی مؤسسه آموزش عالی فاطمیه علیها السلام شیراز، فارس، ایران. (نویسنده مسئول)

k.khorramdel@fatemiyehshiraz.ac.ir

۲- کارشناسی ارشد روان‌شناسی اجتماعی، مؤسسه غیر انتفاعی فاطمیه علیها السلام شیراز، شیراز، فارس، ایران.

Mahshidmohammadimehr@gmail.com

۳- کارشناسی ارشد روان‌شناسی اجتماعی، مؤسسه غیر انتفاعی فاطمیه علیها السلام شیراز، شیراز، فارس، ایران.

zahrazafarkhahpsy@gmail.com

تاریخ پذیرش: [۱۴۰۳/۶/۱۶]

تاریخ دریافت: [۱۴۰۳/۲/۲۸]

چکیده

امروزه بسیاری از کشورهای جهان با چالش‌های جمعیت‌شناختی کاهش نرخ زاد و ولد و تأخیر ازدواج مواجه هستند که می‌تواند منجر به پیری جمعیت و کمبود نیروی کار شود. ایران یکی از کشورهای است که تحت تأثیر این روندها قرار گرفته است. هدف از این مطالعه شناسایی و بررسی سیاست‌های مؤثری است که باعث ترویج ازدواج و افزایش نرخ تولد در سطح جهانی می‌شود. یافته‌ها و تحلیل‌های به‌دست‌آمده می‌تواند به عنوان منبع ارزشمندی برای تشویق ازدواج در میان نسل جوان و افزایش نرخ زاد و ولد در کشور ما باشد. گردآوری این داده‌ها شامل بررسی سیستماتیک تحقیقات دانشگاهی معتبر، انتشارات دولتی و پایگاه‌های آماری کشورهای موفق در این چالش جهانی است که در دهه گذشته به این موضوع پرداخته‌اند. بر اساس اطلاعات جمع‌آوری‌شده، می‌توان گفت که مشوق‌های مالی مانند افزایش حقوق، تخفیف مالیاتی برای خانواده‌ها، مراقبت از کودکان با والدین شاغل و برنامه‌های حمایت اجتماعی مانند مرخصی سخاوتمندانه برای والدین و اولویت مسکن برای زوج‌ها از جمله سیاست‌های مؤثر هستند. همچنین، ترویج ازدواج با کمک ابتکارهایی مانند کمپین‌های آشنایی اجتماعی و استفاده از رسانه‌ها، آزادسازی رایگان دانش‌نامه برای متأهلین در دانشگاه‌های دولتی نام برد. این پژوهش گزینه‌های سیاست‌گذاری امیدوارکننده‌ای را برای ایران نشان می‌دهد و تطبیق این یافته‌ها با شرایط فرهنگی و مذهبی ایران و اجرای طرح‌های آزمایشی قبل از مقیاس‌بندی ملی، می‌تواند به معکوس کردن روند فعلی کمک کند.

کلیدواژه: زاد و ولد، ازدواج، نسل جدید، رویکردهای جهانی.

۱- مقدمه

در دنیای امروز، بسیاری از کشورها در مورد چالش‌های جمعیتی از جمله کاهش نرخ تولد، افزایش سن ازدواج و کاهش نرخ باروری که منجر به پیری جمعیت و کمبود نیروی کار ماهر می‌شود، روبرو هستند (مصدق راد و موسوی، ۲۰۲۱). نرخ باروری به عنوان میانگین تعداد تولد در هر ۱۰۰۰ نفر در یک جمعیت در سال تعریف می‌شود. نرخ باروری پایین و کاهش نرخ ازدواج پدیده‌های جمعیتی است که در اروپا سرچشمه گرفته و در کشورهای دیگر گسترش یافته است (Perrin, 2022). در حال حاضر، نرخ باروری در اروپا نسبتاً ثابت است، در حالی که کشورهای توسعه‌یافته آسیایی کمترین نرخ باروری را در سراسر جهان دارند. همان گونه که قبلاً اشاره شد این چالش ممکن است منجر به کمبود نیروی کار شود و سیستم‌های تأمین اجتماعی را تضعیف کند و با وجود توسعه اقتصادی چشمگیر، پایداری اجتماعی و اقتصادی آسیا را تضعیف کند (Jones, 2019).

جدول ۱: طرح جوانی جمعیت

ردیف	طرح	توضیحات
۱	اعطای تسهیلات بانکی به جوانان	ارائه تسهیلات بانکی با شرایط ویژه به جوانان برای افزایش توانمندی اقتصادی و ایجاد امکانات زندگی بهتر
۲	اعطای زمین و فروش خودرو به مادران	اختصاص زمین‌های مسکونی به مادران دارای ۳ فرزند به منظور تشویق به افزایش تعداد فرزندان و ارائه خودرو به شرایط ویژه به مادران
۳	اعطای خانه سازمانی به مادران	اختصاص خانه‌های سازمانی به مادران دارای ۳ فرزند به عنوان اقدامی برای حمایت از خانواده‌های بزرگ‌تر
۴	بیمه رایگان برای مادران دارای ۳ فرزند	ارائه بیمه رایگان به مادران دارای ۳ فرزند به منظور تسهیل در هزینه‌های پزشکی و بهبود شرایط سلامت
۵	اجرای طرح جوانی جمعیت	تخصیص زمین‌های مسکونی به جوانان با شرایط اقتصادی ویژه جهت تشویق به ازدواج و فرزندآوری
۶	ایجاد تسهیلات مسکن برای خانواده‌های دارای ۴ فرزند به بالا	ارائه تسهیلات ویژه در زمینه مسکن به خانواده‌های دارای ۴ فرزند به بالا به منظور حمایت از افزایش جمعیت
۷	حمایت از والدین با تعداد فرزند بالا در استخدام و بازنشستگی	اختصاص امتیازات و تسهیلات در استخدام و بازنشستگی برای والدینی که دارای ۴ فرزند به بالا هستند
۸	بیمه رایگان برای زنان فاقد بیمه اجتماعی	ارائه بیمه رایگان به زنان ۱۸ تا ۵۰ سال فاقد بیمه اجتماعی، دارای ۳ فرزند به منظور تشویق به فرزندآوری
۹	تشویق به تحصیل فرزندان با تخفیف هزینه‌ها	ارائه تخفیف ۵۰ درصدی برای هزینه‌های تحصیل فرزندان خانواده‌های دارای ۳ فرزند به بالا
۱۰	تدابیر جدی در حل مشکلات اشتغال و مسکن	اتخاذ تدابیر جدی در راستای حل مشکلات اشتغال و مسکن به منظور افزایش توانمندی خانواده‌ها برای فرزندآوری

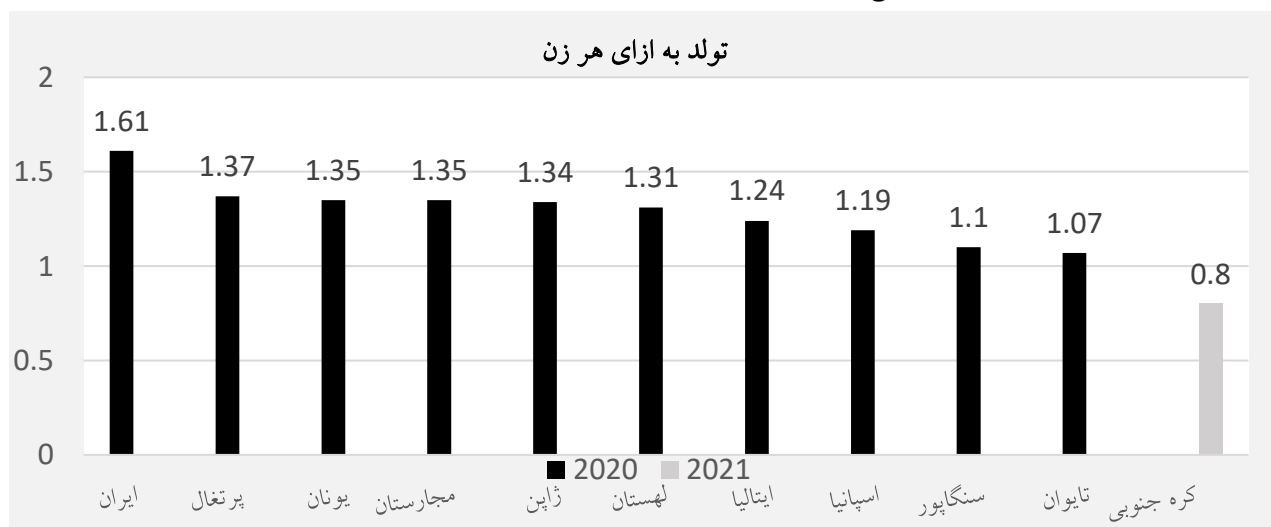
علاوه بر این، در چند دهه اخیر، این روندها تأثیر چشمگیری بر جامعه ایران گذاشته است. افزایش یا کاهش باروری به طور مستقیم بر ساختار سنی هر جمعیت تأثیر می‌گذارد و موجب ایجاد عدم تعادل در توزیع سنی مردم می‌شود (عرفانی، ۲۰۱۹). طبق آمارهای رسمی، ایران از نیمه دهه ۱۳۶۰ با کاهش نرخ باروری روبرو شده است؛ بنابراین، نرخ باروری کشور از ۷ تولد به ازای هر زن در سال ۱۹۸۰ به تنها ۱/۶ تولد برای هر زن در سال ۲۰۲۰ کاهش یافته است (نمودار ۱). مهم است که توجه کنیم که استان سیستان و بلوچستان بیشترین نرخ باروری را دارد در حالی که استان گیلان کمترین نرخ باروری را از خود نشان می‌دهد (Karim, Ambrosetti & Ouadah-).

(Bedidi, 2022). همچنین همانند دیگر کشورها، ایران در سال‌های اخیر راهکارهایی را برای افزایش جمعیت به کار گرفته و الگوی «خانواده کامل» الهام گرفته از روسیه را اجرا کرده است (خبرگزاری تسنیم، ۲۰۲۰). مفهوم «خانواده کامل» به معنای تجربه جامع خانوادگی از جمله والدین، دختران، پسران، خواهران و برادران است (قاسمی و صالح، ۲۰۲۰).

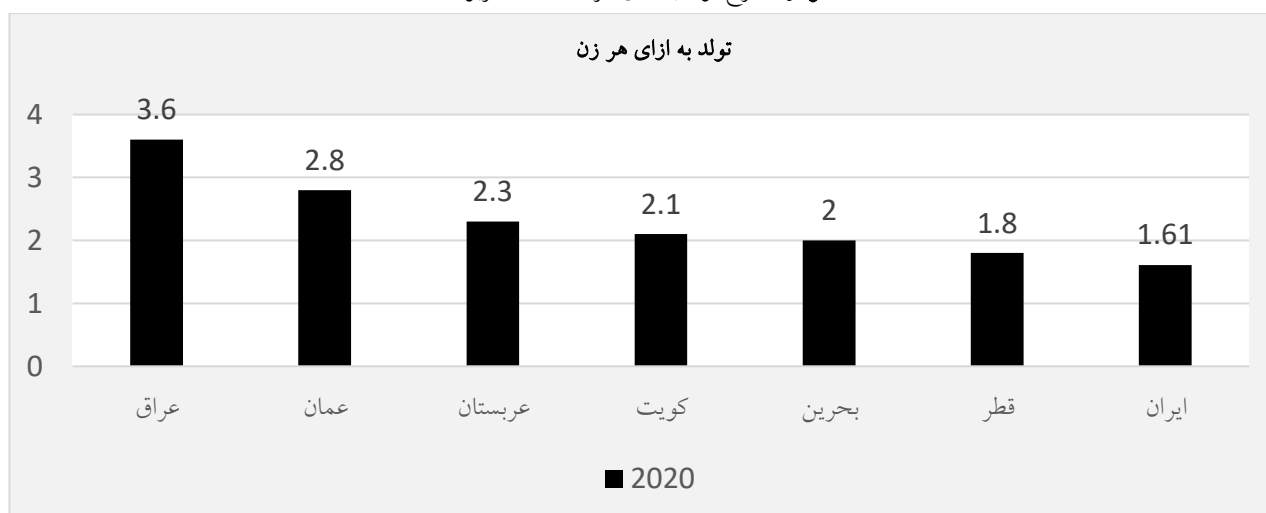
با این حال، شواهد نشان می‌دهد که اجرای این طرح که در مجلس یازدهم در سال ۱۳۹۹ معرفی شد، تغییرات چشمگیری را به همراه نداشته است (گزارش مستند کیهان). سپس به طور جدی کشور ما طرح جوانی جمعیت را آماده و تقدیم مجلس کرد، این طرح در تاریخ دهم آبان سال ۱۴۰۰ تحت شماره ۷۳ ماده و ۸۱ تبصره، با ابتکار و تصویب آقای محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی ایران، به عنوان یکی از تدابیر اساسی در زمینه جلوگیری از کاهش جمعیت، به اجرا درآمده است که ده تا از مهم‌ترین آنها در (جدول شماره یک) آماده است (مقدسی، روستایی و مهرانگیز، ۲۰۲۲) که بر این اساس، ارزیابی تأثیرات جامعه‌شناختی و اقتصادی این طرح نیازمند زمان برای بررسی دقیق می‌باشد، زیرا هنوز اطلاعات کافی در خصوص تأثیرات و نتایج آن به دست نیامده است.

نرخ زاد و ولد در ایران در مقایسه با کشورهای بحران‌زده بهتر است (نمودار شماره یک)، اما همچنان کمتر از نرخ زاد و ولد در سایر کشورهای اسلامی است (نمودار شماره دو). همچنین با تأکید بیش از ۴۲ اشاره رهبر جمهوری اسلامی ایران، بر ضرورت پرداختن به «مسئله جمعیت و باروری» و دفاع از «تسهیل ازدواج جوانان» و حل مشکل «باروری و جلوگیری از حرکت کشور به سوی کشوری با جمعیت سالخورده». باید به سیاست‌گذاری فوری در این موارد توجه شود زیرا این تغییرات پیامدهای اجتماعی و اقتصادی قابل توجهی برای کشور ما ایران دارد (بنجامالی و صادقی فسایی، ۱۳۹۰).

نمودار ۱: نرخ تولد به ازای هر زن و سال مربوطه (بر اساس سایت بررسی جمعیت جهان)^۱

نمودار ۲: نرخ تولد به ازای هر زن و سال مربوطه

پیامدهای کاهش باروری در ایران

✓ پیری جمعیت: هنگامی که باروری کاهش می‌یابد، نسبت افراد مسن در هر دو جنس زن و مرد به افراد جوان افزایش می‌یابد. این ممکن است منجر به افزایش مستمری و هزینه‌های مراقبت طولانی مدت و توسعه اقتصادی کندتر شود (محمودیانی، ۲۰۲۳).

✓ کمبود نیروی کار آموزش دیده: با کاهش باروری، افراد جوان کمتری به نیروی کار خواهند پیوست. این ممکن است باعث کمبود نیروی کار و تعطیلی کارهای نیازمند انسان شود که برای توسعه اقتصادی مضر است (معمار و فرجخدا، ۲۰۲۳).

✓ تغییرات در ساختار خانواده: کاهش در باروری ممکن است منجر به اصلاح ساختار خانواده شود. به عنوان مثال، تعداد خانوارهای کوچک‌تر و تک‌فرزندی در حال افزایش است. حمایت اجتماعی و پویایی خانواده ممکن است تحت تأثیر این امر قرار گیرد (ودادیر و مرجعی، ۲۰۲۳).

✓ افزایش ازدواج‌های غیر معمول: با کاهش نرخ باروری، بنیان خانواده‌ها سست می‌شود و امکان تشکیل ازدواج‌های خارج از هنجارهای جامعه، مثل ازدواج‌های سپید می‌شود (رحمت‌آبادی و کاریزی، ۲۰۱۷).

یکی از علل کاهش نرخ باروری، تأخیر در ازدواج جوانان است که در جامعه ما به عنوان یک پدیده جدید ظاهر شده است. با مقایسه سن ازدواج نسل پدران و مادران با سن ازدواج فرزندان آن‌ها و بررسی افزایش میانگین سن ازدواج در طول سال‌ها، تغییرات چشمگیری مشاهده می‌شود (محمدی، کمالی، جهانفر و رنجب، ۲۰۲۳). میانگین سن ازدواج به‌طور رو به افزایشی در دوره ۱۳۶۵-۱۳۹۵ افزایش یافته است. به عنوان مثال، میانگین سن ازدواج زنان در این دوره سه سال و نیم افزایش یافته و به ۲/۲۳ سال رسیده است، در حالی که مردان نیز سه سال افزایش داشته و به ۲۶/۸ سال رسیده‌اند. در سال ۱۳۹۹، میانگین سن ازدواج برای مردان و زنان به ترتیب ۹/۲۹ و ۲۵ سال بوده است. این تأخیر به‌طور واضح نشان‌دهنده این است که سن مطلوب برای ازدواج در جامعه به تأخیر افتاده است (لشکری و جهان‌بخش، ۲۰۲۳).

تغییرات نسلی در الگوی ازدواج نیز مشهود است، زیرا گروه‌های جوان‌تر در مقایسه با گروه‌های مسن‌تر ازدواج خود را به تأخیر انداخته و در سنین بالاتر به ازدواج می‌پردازند. این تأخیر به معنای این است که ازدواج در سنی رخ می‌دهد که دیرتر از سن قانونی و عرفی

جامعه است. این مسئله نشان‌دهنده این است که تأخیر در سن ازدواج به حدی است که سن مطلوب برای ازدواج جوانان در جامعه به تأخیر افتاده و میتواند منجر به افزایش طلاق در نسل جوان شود که نیاز به بررسی دقیق‌تر و در نظر گرفتن عوامل متنوع دارد (رازقی نصرآباد، عباسی شوازی و معینی‌فر، ۲۰۲۰).

از دلایل این تأخیر در ازدواج و به تعویق انداختن فرزندآوری می‌توان به افزایش نیاز به به دست آوردن ثبات مالی و برقراری روابط اشاره کرد. این مزیت به عنوان یک الزام فزاینده در سطح جهانی به‌شمار می‌رود. تحقیقات نیز نشان می‌دهد که مشکلات در یافتن شریک زندگی مناسب از جمله دلایل اصلی این تأخیر هستند (رحیم، التخینه و جبار، ۲۰۲۳). با این حال، باید توجه داشت که این تأخیر ممکن است به عوامل متنوعی نظیر تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و شرایط زندگی مرتبط باشد که تصمیم‌گیری برای ازدواج را به تأخیر می‌اندازد. همچنین، عواملی همچون تحصیلات بالا، شغل پایدار و تغییر نگرش‌ها و ارزش‌ها نقش بسیار مهمی در این تأخیر ایفا می‌کنند و فرضیه تأخیر در سن ازدواج را تقویت می‌کنند (مهرالحسنی، میرزایی، پورحسینیو ارومیایی، ۲۰۱۹).

با این وجود، لازم به توجه به این نکته است که تأخیر در ازدواج و تأخیر در زاد و ولد، خطرات جدی برای سلامتی کودک و مادر در سنین بالا را به همراه دارد که ممکن است به کاهش چشمگیری از مزایای ثبات مالی منجر شود. زادوولد در سنین بالا، خطراتی چون دیابت بارداری، فشار خون بالا، پره‌اکلامپسی، جدا شدن جفت، زایمان ناکارآمد، زایمان سزارین، خونریزی پس از زایمان و مرگ و میر مادر را افزایش می‌دهد. همچنین، تأخیر در زایمان می‌تواند خطر ابتلا به بیماری‌های مزمن نظیر سرطان سینه را افزایش دهد. به علاوه، تأخیر در ازدواج و زایمان بر سلامت جسمی و روانی مادر نیز تأثیر می‌گذارد. برخی از مطالعات نشان داده‌اند که مادران نخست‌زا در سنین بالا (بیشتر از ۳۵ سال) و بسیار بالا (بیشتر از ۳۸ سال) در مقایسه با مادران ۲۵ تا ۳۱ ساله، با مشکلات سلامتی بیشتری مواجه می‌شوند. این نکات تأکید می‌کنند که هر تأخیر در سن ازدواج نیازمند بررسی دقیق‌تر و در نظر گرفتن عوامل متنوع است. این مسئله نه تنها به عوامل فردی و خانوادگی بستگی دارد، بلکه نیازمند توجه به سیاست‌ها، برنامه‌ها و راهکارهای جامعه‌پذیر نیز می‌باشد تا جوانان بتوانند در زمان مناسب و با شرایط مطلوب به ازدواج بپردازند و در آینده زندگی خوبی را برای خود خلق کنند (Lang, Zhou, Lei & Li, 2023).

کشورهایی که در افزایش نرخ زاد و ولد و تشویق به ازدواج دارای رویکردها و سیاست‌های موفق بوده‌اند، معمولاً از حمایت عمومی گسترده از خانواده‌ها بهره‌مند هستند (محمدعلی زاده نوبر، خرم دل و ظفرخواه، ۲۰۲۴). این کشورها اغلب ترجیح می‌دهند سیاست‌های خانواده سخاوتمندانه‌تری (خانواده دوست) داشته باشند که باعث افزایش باروری می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد که سیاست‌هایی که به خانواده‌ها در تحقق تعادل بین شغل و فرزندآوری کمک می‌کنند و در نتیجه هزینه‌های فرزندآوری را کاهش می‌دهند، می‌توانند به افزایش باروری کمک کنند (Zhang, Tai, Shi & Zhu, 2023).

یکی از ایده‌های رایج در این زمینه این است که افراد زمانی که هزینه‌های فرزندآوری کمتر است، تمایل به داشتن تعداد بیشتری از فرزندان دارند. برای این منظور، سیاست‌هایی که به تعادل بین شغل و فرزندآوری کمک می‌کنند و هزینه‌ها را کاهش می‌دهند، می‌توانند به باروری بالا کمک نمایند. به‌عنوان مثال، افزایش مشارکت پدر می‌تواند، ترجیحات باروری زنان را افزایش دهد (Doepke, Hannusch, Kindermann & Tertilt, 2023).

با این حال، کارآیی سیاست‌های عمومی برای تأثیرگذاری بر باروری به دلیل وجود عوامل متنوع و پیچیده در جوامع و فردی، موضوع جدیدی بحرانی محسوب می‌شود. کشورها در حال حاضر به دنبال رویکردهای جدید و خلاقانه هستند تا بتوانند این روند کاهش جمعیت را معکوس کنند و توجه جوانان را به تشکیل خانواده و ارزش‌های خانواده جلب کنند. در این زمینه، چالش‌هایی وجود دارد که نیازمند جلب توجه و حل مشکل از طریق رویکردهای نوین، به ویژه در مواجهه با چالش‌هایی که جدا کردن تأثیرات عوامل مختلف

مانند ارزش‌ها، درجه دوستی خانواده و شرایط اقتصادی دارد، است. این مقاله به‌طور سیستماتیک رویکردهای جهانی را با هدف معکوس کردن کاهش نرخ باروری و تشویق ازدواج‌های زودهنگام، به ویژه در میان نسل جدید، مرور می‌کند. این بررسی شامل شناسایی و تحلیل سیاست‌ها و مداخلات موفق کشورهای است که با تغییرات جمعیتی مشابه دست و پنجه نرم می‌کنند. یافته‌ها و تحلیل‌های تطبیقی این مقاله می‌تواند به عنوان منبع ارزشمندی از اطلاعات برای توسعه سیاست‌های مبتنی بر شواهد مناسب با بافت فرهنگی و مذهبی خاص ایران خدمت کند. ترویج ازدواج و افزایش نرخ زادوولد در میان جوانان کشور امری حیاتی به‌منظور کاهش اثرات نامطلوب پیری سریع جمعیت در دهه‌های آینده می‌باشد.

۲- مبانی نظری و پیشینه

نظریه‌های مختلفی برای توضیح دلایل کاهش باروری وجود دارند که می‌توان از آن‌ها برای تبیین جنبه‌های مختلف این مسئله در جوامع در حال توسعه، از جمله ایران، استفاده کرد (Vignoli, Bazzani, Guetto, Minello & Pirani, 2020). در ادامه، نظریه‌های مختلف از جمله نظریه لاینشتاین^۱، نظریه مدرنیزاسیون صنعتی^۲، نظریه برابری جنسی^۳ و نظریه‌های فمینیستی^۴ توضیح داده خواهند شد:

✓ نظریه لاینشتاین: این نظریه بر تأثیر درآمد سرانه بر روی تصمیمات باروری تأکید دارد. بر اساس این نظریه، زوجین در جهت کاهش باروری دلخواه تصمیم‌گیری می‌کنند که این تصمیمات بیشتر در مسیر رشد پایدار درآمد سرانه اتفاق می‌افتد (Leibenstein, 1979). کاربرد در جوامع در حال توسعه (مانند ایران): در جوامع در حال توسعه، تحقیقات نشان می‌دهد که با افزایش درآمد سرانه، زوجین تمایل به افزایش تعداد فرزندان خود دارند. اما اگر درآمد مناسبی نداشته باشند، به کاهش و یا عدم فرزندآوری روی می‌آورند.

✓ نظریه مدرنیزاسیون صنعتی: این نظریه تغییرات ساختاری در جوامع را با عواملی نظیر صنعتی شدن، شهرنشینی و آموزش همگانی مرتبط می‌کند. بر اساس این نظریه، در جوامع صنعتی و شهری، افراد تمایل دارند به ترجیح دادن خانواده‌های کوچک‌تر (Bernstein, 1971). کاربرد در جوامع در حال توسعه (مانند ایران): این نظریه در جوامع در حال توسعه نیز قابل اعمال است، زیرا با تغییر الگوهای ازدواج و تأثیرات متنوع مدرنیزاسیون، افراد ممکن است به تأخیر ازدواج و ترجیح دادن خانواده‌های کوچک‌تر بپردازند.

✓ نظریه برابری جنسی و نظریه‌های فمینیستی: بر اساس این نظریه، تحقیقات نشان می‌دهد که با پیشرفت جوامع و توسعه شغلی زنان، آن‌ها به تأخیر انداختن ازدواج و مادر شدن تمایل دارند (Wajcman, 2010). زنان ممکن است به دلیل دستیابی به موقعیت‌های اجتماعی مساوی با مردان، ازدواج را به تأخیر بیندازند (Williamson, 2014). کاربرد در جوامع در حال توسعه (مانند ایران): در جوامع در حال توسعه، نقش زنان در اقتصاد و جوامع در حال تغییر است که می‌تواند به تأخیر ازدواج و کاهش باروری منجر شود.

نظریه‌های متنوعی درباره ازدواج وجود دارد که می‌توان از آن‌ها برای توضیح دلایل تأخیر در ازدواج استفاده کرد. این نظریه‌ها همچنان می‌توانند برای تبیین برخی از عناصر ازدواج در کشورهای در حال توسعه مانند ایران مورد استفاده قرار گیرند، حتی اگر به مانند

1 Leibenstein theory
2 industrial modernization theory
3 gender equality theory
4 feminist theories

نظریه‌های کاهش باروری بر اساس تجربه جوامع غربی ارائه شده باشند. از نظریه‌های تأثیرگذار دربارهٔ زمان‌بندی ازدواج، مدل تخصصی بکر^۱، نظریهٔ برابری جنسیتی مک‌دونالد^۲ و مدل جست‌وجوی زناشویی اوپنهایمر^۳ هستند (بگی، ۲۰۲۳).

✓ نظریه اوپنهایمر: از نظر تاریخی برای مردان داشتن درآمد و قدرت اقتصادی خوب بسیار مهم بوده است، در حالی که جذابیت زنان و مهارت‌های خانه‌داری نقش مهمی در ازدواج داشته است. با این حال، نقش‌های جنسیتی و بازارهای ازدواج در طول زمان تغییر می‌کند. امروزه بهره‌وری اقتصادی زنان در خارج از خانه به طور فزاینده‌ای مورد توجه قرار گرفته است (Gilman, 2023). این بدان معناست که وضعیت اقتصادی زنان باعث نمی‌شود که آن‌ها به طور کامل ازدواج را نادیده بگیرند، بلکه زمان ازدواج را به تأخیر می‌اندازد زیرا آن‌ها بر توسعه توانایی‌های اقتصادی خود و یافتن شریک زندگی مناسب تمرکز می‌کنند. از آنجایی که وضعیت اقتصادی زنان اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، تمایل دارند در سنین بالاتر ازدواج کنند و در نتیجه شکاف مالی جنسیتی در زمان ازدواج کمتر می‌شود (Oppenheimer, 1988).

✓ نظریه ازدواج بکر: بر مفهوم مبادله زناشویی تأکید می‌کند، جایی که همسران بر اساس مزایایی که از نقش‌های سنتی به دست می‌آورند، وارد اتحادیه (تشکیل خانواده) می‌شوند. به گفته بکر، زنان تمایل دارند در ازای کاهش توانایی شوهرشان برای کسب درآمد، از مسئولیت‌های خانگی صرف نظر کنند، یعنی مردان با درآمد بیشتر باعث تمایل زنان به عدم کار کردن خارج از خانه می‌شوند. در نتیجه، مردان با درآمد بالاتر که با هزینه‌های فرصت بیشتری برای کارهای مربوط به خانه مواجه هستند، تمایل بیشتری به ازدواج در مراحل اولیه دارند. برعکس، مردانی که با ناامنی شغلی یا دستمزدهای پایین مواجه می‌شوند، ازدواج را به تعویق می‌اندازند. در مورد زنان، مدل بکر پیشنهاد می‌کند که آن‌ها معمولاً زودتر از مردان ازدواج می‌کنند، زیرا آن‌ها به دنبال شریک زندگی برای حمایت از آن‌ها هستند (Edgell, 2023). با این حال، اگر زنان به تحصیلات عالی و آینده شغلی دسترسی داشته باشند، ازدواج به دلیل افزایش هزینه، فرصت تربیت فرزند و وظایف خانه به تأخیر می‌افتد. در واقع وقتی زنان به استقلال اقتصادی دست می‌یابند، ممکن است ازدواج را حذف یا به تعویق بیندازند. به طور خلاصه، مردانی که درآمد و تحصیلات بهتری دارند، بیشتر احتمال دارد ازدواج کنند، در حالی که زنان با ویژگی‌های مشابه، احتمال کمتری برای ازدواج دارند (Andersen & Hansen, 2012).

✓ نظریه مک‌دونالد: در مورد برابری جنسیتی، تداوم نقش‌های سنتی جنسیتی در تربیت فرزندان و کارهای خانه منجر به تأخیر در ازدواج و کاهش نرخ باروری شده است. مهم است که اذعان کنیم که دگرگونی در وضعیت زنان صرفاً تحت تأثیر عوامل اقتصادی نیست. در جوامع توسعه‌یافته، بازنگری مداوم نقش‌های سنتی زن و مرد در خانواده وجود دارد و حتی نهاد ازدواج نیز زیر سوال رفته است. افزایش چشمگیر تعداد زنان تحصیلکرده نشانگر بارز این تغییر فرهنگی است. این روند مستقیماً بر سن ازدواج زنان تأثیر می‌گذارد زیرا برای تکمیل تحصیلات و ایجاد مشاغل به زمان نیاز دارند. با این وجود، تأثیر غیرمستقیم آموزش زنان بر ازدواج نیز باید در نظر گرفته شود. به عنوان مثال، آموزش عالی برابری فرهنگی بین زن و مرد را تضمین می‌کند و اهمیت کار و اوقات فراغت را هم‌زمان با مادر بودن برای زنان برابر و ارزشمند می‌کند (McDonald, 2014).

بر اساس اطلاعات ارائه شده، انتظار می‌رود که افراد ازدواج را از منظر شخصی بررسی کنند. بکر پیشنهاد می‌کند که افرادی که در مورد پیامدهای اجتماعی-اقتصادی ازدواج نگرانی دارند، ازدواج را به تأخیر بیندازند. در ایران، جایی که مردان معمولاً مسئولیت تأمین معاش خانواده خود را بر عهده دارند، اعتقاد بر این است که عوامل اقتصادی دلیل اصلی تأخیر ازدواج مردان است. در نتیجه، همانطور که بکر و اوپنهایمر بیان می‌کنند، زنان در این وضعیت به سال‌های بیشتری برای ادامه تحصیلات عالی و شغلی مطمئن نیاز دارند؛ بنابراین،

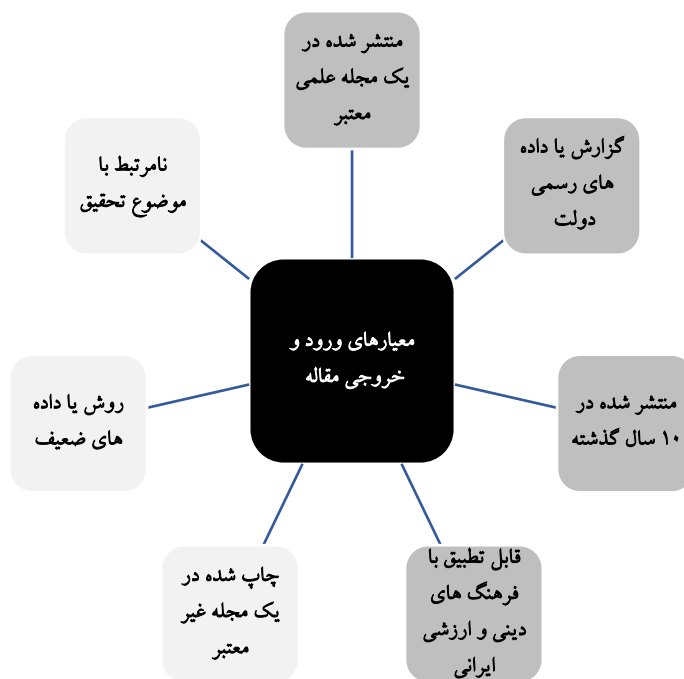
1 Becker's Specialized Marriage Model
2 McDonald's theory of gender equality
3 Oppenheimer's Marital Search Model

تحصیلات عالی نقش مهمی در تصمیم‌گیری برای به تأخیر انداختن ازدواج دارد. علاوه بر این، زنان بیشتر با چالش‌هایی در ازدواج خود مواجه می‌شوند، زیرا مردان اغلب زنان با سطح تحصیلات پایین‌تر را ترجیح می‌دهند. برعکس، زنان تحصیل‌کرده و شاغل به دنبال شریکی هستند که دارای پیشینه تحصیلی مشابه باشند. این انتظارات به تأخیر در ازدواج زنان و مشکلات بعدی در ازدواج آن‌ها منجر می‌شود (Horta & Tang, 2023).

۳- روش‌شناسی

این مطالعه از یک روش مرور سیستماتیک متمرکز بر بررسی مطالعات دانشگاهی مرتبط، گزارش‌های دولتی و پایگاه‌های اطلاعاتی آماری در دهه گذشته استفاده می‌کند و یک سوال مهم و اساسی را پاسخ می‌دهد که سؤال اصلی این مقاله آن است که آیا کشورهای دیگر با رویکردهای (طرح‌ها) خود موفق به افزایش باروری و ازدواج شده‌اند؟ (Pollock & Berge, 2018). ما بر مواردی تمرکز کردیم که بیشترین یافته‌ها را در مطالعه سطح کلان، بزرگ‌ترین بحث‌های نظری و بیشترین واگرایی سیاسی ایجاد کرده‌اند (شکل ۱).

شکل ۱: معیارهای ورود و خروجی مقاله

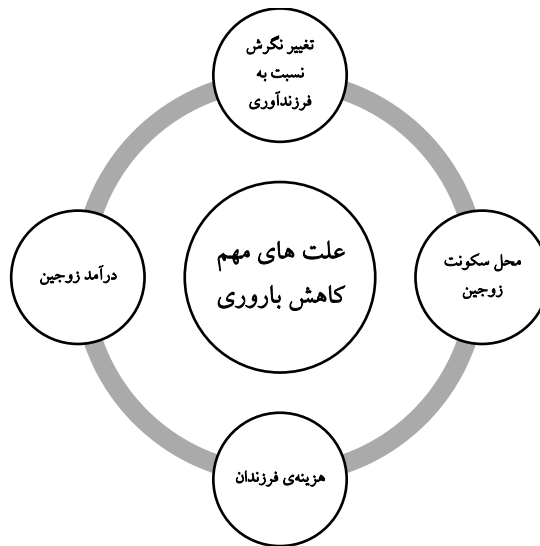
معیارهای ورودی=رنگ خاکستری

معیارهای خروجی=رنگ سفید

رویکرد جستجو شامل استفاده از کلمات کلیدی «سیاست باروری»، «مداخلات در نرخ زاد و ولد»، «محرک ازدواج»، «ترویج ازدواج» و «تأخیر ازدواج» برای انجام جستجوی پایگاه داده در سایت‌های معتبر داخلی و همچنین EBSCO، Web of Science و Google Scholar بود. قبل از بررسی متن کامل هر نشریه، پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی عناوین و چکیده مقالات مشابه غربال شد. پس از آن، ۴۹ مقاله مرتبط استخراج شد که ۲۰ مقاله اولیه به عنوان منبع داده‌ها استفاده شد. اطلاعات مربوط به کشور، ویژگی‌های سیاست‌ها، مخاطبان مورد نظر، محدودیت‌های مطالعه و نتایج آن با استفاده از یک الگوی استاندارد جمع‌آوری شد. سپس از رویکرد سنتز روایت برای بررسی داده‌هایی که به منظور تعیین مضامین الگوهای اصلی جمع‌آوری شده بودند، استفاده شد.

۴- یافته‌ها

در دو دهه اخیر، ایران با شاخص‌های جمعیتی متفاوتی روبه‌رو شده است که نشانگر یک شیفت جمعیتی و تحولات در الگوهای باروری است. در این راستا (شکل ۲)، «علت‌های مهم کاهش باروری» را تدوین کرده‌ایم که عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را که به کاهش نرخ باروری در کشور کمک کرده‌اند، نمایان می‌سازد (شکل شماره دو). تحلیل این عوامل اساسی اهمیت زیادی در درک الگوهای جمعیتی و تصمیم‌گیری‌های خانوادگی دارد (Mehri, Messkoub & Kunkel, 2020).

شکل ۲: علت‌های مهم کاهش باروری

حالا که علت‌های اصلی کاهش تولد و ازدواج در ایران مشخص شده‌اند، با بررسی رویکردهای کشورهای پیشرو و موفق در این زمینه، می‌کوشیم راهبردهای آن‌ها را به سه دسته تقسیم نموده و به شرح مفصلی از طرح‌های آن‌ها را بیان نماییم. کشورهایی که در مسیرهای چالش‌برانگیز این تحولات حرکت نموده‌اند، با اعتماد به راهبردهای هوشمندانه و موثر، به دست آوردن نتایج مثبت در افزایش جمعیت و تشویق به ازدواج پیشروی کرده‌اند و سپس این طرح‌ها را با فرهنگ و مذهب مردم ایران تطبیق می‌دهیم (SEN, 2019).

- ✓ مشوق‌های مالی برای تشویق فرزندآوری
- ✓ ترویج ازدواج
- ✓ توانمندسازی زنان در حالی که برای جایگاه مادری ارزش قائل هستند

۴-۱- مشوق‌های مالی برای تشویق فرزندآوری

موضوع غالب در سراسر ادبیات، اجرای مشوق‌های مالی مانند نقل و انتقالات نقدی، معافیت‌های مالیاتی و یارانه‌های مراقبت از کودکان برای کاهش هزینه‌های فرزندآوری و امکان‌پذیرتر کردن فرزندآوری برای خانواده‌ها است.

✓ کره جنوبی در تلاش برای افزایش جمعیت خود چهار طرح را معرفی کرد، اما در نهایت با طرح (برنامه) پنجم به موفقیت رسید. این برنامه پنجم که سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۲۵ را پوشش می‌دهد، به جای تمرکز صرفاً بر افزایش نرخ تولد، بر ارتقای کیفیت زندگی نسل جوان تمرکز دارد. هدف آن ایجاد جامعه‌ای پایدار و هماهنگ برای همه نسل‌ها، بهبود رفاه فردی، ترویج برابری جنسیتی و عدالت اجتماعی و پرورش نوآوری اجتماعی است (Kim, Yun, Chung, Son, Choi & Bae, 2021). این

طرح شامل چهار راهبرد اصلی، یعنی ترویج همکاری و مراقبت متقابل، تقویت جامعه سالم، حمایت از سالمندی فعال، شناخت توانایی‌های فردی و سازگاری با تغییرات جمعیتی است.

بسته حمایت فشرده از دوران باروری تا کودکی، این بسته از سال ۲۰۲۲ با ارائه ماهیانه ۳۰۰,۰۰۰ وون (تقریباً ۲۴۰ دلار آمریکایی) برای نوزادان از تولد تا ۱ سال سن شروع می‌شود. این معونت تا سال ۲۰۲۵ به تدریج به ۵۰۰,۰۰۰ وون (تقریباً ۴۰۰ دلار آمریکایی) افزایش خواهد یافت.

بسته اولین دیدار (به ارزش ۳ میلیون وون (تقریباً ۲,۷۰۰ دلار آمریکایی) برای خانواده‌هایی که اولین فرزند خود را به دنیا آورده‌اند، اختصاص دارد).

بسته حمایت چندفرزندی (این بسته از «دومین فرزند یا بیشتر» داده می‌شود. تحقیقاتی برای هزینه‌های مراقبت از کودکان، آموزش، مسکن و سفر فراهم می‌کند).

بسته ایجاد سیستم مراقبت جامع و با کیفیت (شامل گسترش مراقبت از کودکان با مادران شاغل برای ایجاد یک سیستم مراقبت کامل و معتمد).

بسته تقویت تعادل کار-زندگی که با افزایش سطوح پرداخت برای مرخصی والدین و انعطاف در ساعات کاری و سرمایه‌گذاری بیشتر در بهبود کیفیت زندگی خانوادگی است (Downer, Kim, Köehler-Suzuki, Lamy, Mogherini, Pardo & Yoon, 2022).

✓ برای تشویق جوانان به ازدواج و افزایش نرخ زاد و ولد در مجارستان، دولت چندین تغییر در قوانین مالیاتی و مسکن اعمال کرده است که منجر به افزایش ازدواج و افزایش جمعیت شده است (Fűrész & Molnár, 2021). مقررات جدید شامل اقدامات مختلفی از جمله معافیت مادران دارای چهار فرزند یا بیشتر از مالیات بر درآمد شخصی، ارائه کمک هزینه نگهداری نوزاد و عائله مندی، ارائه حمایت از مسکن، چشم‌پوشی از پرداخت اقساط وام مسکن و دانشجویی، اعطای یارانه به خانواده‌های پرجمعیت برای خرید خودرو، اعطای یارانه برای نوسازی خانه و وام‌های کم‌بهره، کاهش مالیات مسکن و تشویق کارفرمایان برای استخدام افراد دارای فرزند، علاوه بر این، تلاش‌هایی برای ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر برای حمایت از خانواده‌ها صورت گرفته است (Tálas, 2020).

✓ مشابه سایر کشورها، روسیه در اواخر دهه ۱۹۹۰ شاهد کاهش نرخ باروری بود و به زیر ۱/۲ رسید. در پاسخ، دولت از برنامه «سرمایه مادری» در سال ۲۰۰۷ رونمایی کرد. تحت این طرح، خانواده‌هایی که فرزند دوم یا سوم دارند بیش از ۱۰۰۰۰ دلار آمریکا دریافت می‌کنند. برای خانواده‌هایی که یک یا چند فرزند دارند، دولت روسیه از طریق برنامه سرمایه مادری یارانه‌ای برای کودکان در نظر می‌گیرد. اینها می‌تواند برای مسکن، تحصیل بچه‌ها یا مستمری مادر باشد. با این حال، نمی‌توان از آن برای پرداخت هزینه‌های دیگر یا با پول نقد استفاده کرد. علاوه بر این، ۱۴۰ روز مرخصی زایمان با حقوق توسط این برنامه ارائه می‌شود. در طول ۷۰ روز اول منتهی به زایمان و بعد از آن رخ می‌دهد و همچنین به مدت یک سال و نیم، مادران مجاز به مرخصی هستند، اما تنها با ۴۰ درصد حقوق عادی خود. مطالعات نشان داده است که موفق به افزایش تولدهای دوم تا ۵ درصد و تولد سوم تا ۱۰ درصد شده‌اند، اگرچه تأثیرات بلند مدت کمتر بوده است زیرا اثرات پرداخت یکباره در طول زمان کاهش می‌یابد، این نشان دهنده نیاز به انگیزه‌های مکرر است (Validova, 2021).

به طور کلی، شواهد نشان می‌دهد که مزایای مالی که هزینه‌های تربیت فرزندان را جبران می‌کند، می‌تواند به طور موثری زوج‌ها را برای داشتن فرزندان بیشتر تشویق کند. کاهش موانع مالی به ویژه برای زوج‌های جوان‌تری که هنوز در مراحل اولیه کار خود هستند، مهم است. معافیت‌های مالیاتی برای خانواده‌ها یکی دیگر از اهرم‌های سیاستی است. چنین مشوق‌های مالی باید با یارانه مراقبت از کودکان برای ارائه حمایت همه جانبه از والدین ترکیب شود (Boydell, Mori, Shahrook & Gietel-Basten, 2023).

۴-۲- ترویج ازدواج

مجموعه دیگری از مداخلات با هدف تشویق ازدواج جوانان و در نتیجه طولانی‌تر کردن فرصت فرزندآوری است. کمپین‌های آگاهی عمومی از طریق رسانه‌ها و نهادهای اجتماعی می‌تواند ارزش‌ها و مزایای تشکیل خانواده اولیه را ترویج کند.

✓ میانگین سن ازدواج در کشور کوچک بوتان در نتیجه یک کمپین دولتی که مزایای ازدواج قبل از سی سالگی را برجسته می‌کرد، کاهش یافته است. ازدواج زودهنگام همچنین می‌تواند با انگیزه‌های مالی از جمله ترجیح مسکن برای تازه ازدواج کرده‌ها و هزینه‌های یارانه‌ای عروسی تشویق شود (Dorji, 2015). با این حال، تبلیغات باید از اعمال فشار بی‌مورد بر زنان خودداری کنند و با برنامه‌هایی همراه شوند که مردان را تشویق می‌کند تا مسئولیت‌های بیشتری را در خانه به عهده بگیرند. در مورد برخی نگرانی‌های اخلاقی مربوط به کاهش آزادی حق انتخاب زنان، نیز احتیاط لازم است (Batyra & Pesando, 2020).

✓ آمریکا اپلیکیشن‌ها و وب سایت‌های دوست‌یابی و برنامه‌های همسریابی تلویزیونی مانند «عشق کور» را برای ترویج ازدواج انتخاب کرده است که به دلیل محبوبیت این برنامه، نسخه ژاپنی آن در ژاپن، برای ملاقات با شرکای بالقوه عاشقانه به ویژه در بین جوانان ساخته شد (Boateng, 2023). طبق داده‌ها در سال ۲۰۱۹، ۳۰ درصد از آمریکایی‌ها از سایت یا اپلیکیشن دوست‌یابی برای پیدا کردن همسر مناسب، استفاده کرده بودند (Huddleston, 2022). برخی از محققان آمریکایی استدلال می‌کنند که قرارهای دیجیتالی، مجموعه شرکای بالقوه افراد را افزایش می‌دهد که می‌تواند ازدواج را افزایش دهد. همچنین شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد قرارهای دیجیتالی و برنامه‌های تلویزیونی از نظر اجتماعی پذیرفته‌شده‌تر شده و برای مخاطبین جالب و قابل توجه هستند. این تغییر نگرش به طور بالقوه می‌تواند نگرش افراد را به ازدواج مثبت و آمار ازدواج را در دراز مدت بیشتر کند. به احتمال زیاد زمان بیشتری برای درک تأثیر طولانی مدت این برنامه‌های دوست‌یابی نیاز است (Schwartz & Velotta, 2018).

✓ در کشور کره جنوبی با توجه به نرخ بسیار پایین ازدواج و زاد و ولد، این کشور هم با تکیه بر قدرت رسانه‌ها، دست به تولید و تهیه برنامه‌های زوج‌یابی داده است (Cho, 2020). یکی از این برنامه‌ها که نتایج قابل قبولی بر روی ذهن افراد هم در جوامع کره جنوبی و هم مخاطبین برنامه‌های کره‌ای، از ازدواج را فراهم کرده است، برنامه‌های «جنگ ازدواج ۱»، «مجردهای مطلقه ۲» و «ما طلاق گرفته ایم ۳» از جمله این برنامه‌ها هستند (Zhu & Chen, 2023). این برنامه‌ها با تأکید بر فرصت دوباره دادن زوجین به یکدیگر، تأکید می‌کند که افراد مطلقه در جامعه هم می‌توانند گزینه بسیار مناسبی برای سیاست‌گذاری دولت برای قرار گرفتن در رویکردهای ازدواج و زاد و ولد باشند (Lee, 2020).

✓ سنگاپور فارغ‌التحصیلان زن را قویاً تشویق کرده است تا با فارغ‌التحصیلان مرد در کمپین‌های اجتماعی که برای تسهیل شبکه‌سازی ازدواج، بین همسران احتمالی شرکت می‌کنند، آشنا کند و با تشویق‌های مالی مسیر ازدواج آنان را هموار کند. این طرح در طول پنج سال، میانگین سن ازدواج اول از ۲۹/۱ به ۲۸/۰ سال کاهش یافته است. علاوه بر این، دولت به زوج‌هایی که یکی از همسران آن‌ها زیر ۳۰ سال سن دارد، یارانه مسکن ارائه می‌کند (Mok, 2015).

✓ برخی از کشورهای مسلمان، مانند اندونزی، از ازدواج از طریق آموزه‌های دینی حمایت کرده‌اند و عروسی‌های بزرگ و دسته‌جمعی را سازماندهی کرده‌اند، اما شواهد ملموس چندانی برای موفقیت این موضوع وجود ندارد ولی باز هم مورد

تشویق مردم اندونزی قرار گرفته است. کشور اندونزی امیدوار است که قبل از بسته شدن پنجره باروری زنان، با ایجاد ایده‌آل‌های اجتماعی و حمایت مالی برای ازدواج در اواسط دهه ۲۰ به طور کلی یک مسیر پربار را طی کند (Nisa, 2016).

۳-۴- توانمندسازی زنان در حالی که جایگاه مادری ارزش قائل هستند

ادبیات تأکید می‌کند که سیاست‌هایی با هدف افزایش نرخ باروری و ازدواج باید به طور هم‌زمان برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان را ارتقا دهند. جوامعی که به زنان فرصت‌های برابر در آموزش و نیروی کار می‌دهند، اما حمایت کافی از مراقبت از کودکان را ارائه نمی‌کنند، موانع باروری ایجاد می‌کنند.

✓ در کالیفرنیا - آمریکا بسیاری از سیاست‌گذاران، محققان و مدافعان انتظار دارند که برنامه‌های مرخصی با حقوق، امنیت اقتصادی خانوار را در دوره پس از تولد کودک، بهبود بخشد. برای ایجاد شواهد در این زمینه، در سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۱۳ و یک طرح نیمه تجربی برای تخمین تأثیر برنامه «مرخصی خانوادگی با حقوق کالیفرنیا»^۱ ایجاد کردند. نتایج نشان می‌دهد که این برنامه خطر فقر را، به میزان ۱۰/۲ درصد کاهش می‌دهد و درآمد خانوار را در مدت مشابه تا حدود ۴/۱ درصد افزایش می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد که مرخصی با حقوق در یک خانواده می‌تواند یک گزینه سیاستی مؤثر برای تقویت امنیت اقتصادی در خانواده‌های جوان باشد (Bell, French, Lee, Lempert, Rogers, Rothermel & Silva, 2017).

✓ در کشور ویتنام که مثل سایر کشورهای دیگر دچار کاهش جمعیت و ازدواج در بین نسل جدید خود شده است، برای کاهش این شکاف آن‌ها یک برنامه بلند مدت را از سال ۲۰۲۰ شروع کرده و امیدوار هستند که تا سال ۲۰۳۰ بتواند روند کاهش جمعیت خود را معکوس کند. این سیاست جدید بر سه اصل اولیه پابرجا است که هدف اصلی این سیاست، تبلیغ دولت برای نگهداری از فرزندان مادرانی است که سرکار می‌روند یا خواهان تولد فرزند دوم یا سوم خود هستند تا زنان بتوانند استقلال و شغل خود را حفظ کنند. این تصمیم سه گروه از اقدامات را پیشنهاد می‌کند: آموزش و ارتباطات برای تغییر رفتار، تأکید بر مزایای داشتن دو فرزند، مضرات ازدواج دیرهنگام و زایمان برای افراد و توسعه اجتماعی-اقتصادی کشور و تنوع در روش‌ها و کمپین‌های اجتماعی - تبلیغاتی.

برنامه‌های تشویقی از سمت دولت، از جمله مشوق‌های مالی، خدمات مشاوره و ایجاد یک جامعه دوستدار خانواده. گسترش دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی باروری و خدمات مرتبط. به طور کلی، این اقدامات نسبتاً جامع و امکان‌پذیر هستند (Doan & Nguyen, 2022).

✓ در سال ۲۰۲۲، روسیه مدال «مادر قهرمان» دوران شوروی را برای زنانی که ۱۰ فرزند یا بیشتر دارند، دوباره معرفی کرد. از آنجایی که کشور روسیه در جنگ است، نمی‌توان به طور قاطع گفت که این رویکرد بازخورد مثبتی داشته یا خیر اما زمانی که این طرح در شوروی سابق اجرا شد، تأثیر مثبتی بر روند باروری زنان و نمادینه کردن نماد قهرمانی زنان داشت (Pickles, 2022). دادن مدال و نشان‌های افتخاری از سمت دولت‌مردان بالا رتبه، اکثر مواقع با بازخورد مثبت مردم به همراه است مانند نشان ۱۰۰ سالگی که به افرادی که به ۱۰۰ سالگی می‌رسند توسط دولت ژاپن اهدا می‌شود. معمولاً دادن مدال یا نشان‌های دولتی باعث ایجاد اشتیاق در افراد می‌شود (Xiaojun, 2019).

✓ کشورهایی مانند سوئد، آلمان و سوئیس سیستم‌های مرخصی با حقوق سخاوتمندانه و مراقبت از کودکان والدین شاغل و همچنین انعطاف‌پذیری در محل کار را ارائه می‌دهند. سوئد، به ویژه، به لطف سیاست‌های رفاهی گسترده خود، به بالاترین میزان مشارکت زنان در نیروی کار و نرخ باروری در اروپا دست یافته است. نکته کلیدی کشور سوئد، ایجاد محیطی است

¹ CA-PFL

که به زنان امکان می‌دهد هم در زندگی خانوادگی و هم در زندگی حرفه‌ای خود نقش فعالی داشته باشند (Zhang, Cai, Shi, Zhu & Shan, 2023). ایران پیشرفت‌هایی در زمینه آموزش و اشتغال زنان داشته است، اما سیاست‌های بیشتری برای حمایت از مادران شاغل مورد نیاز است. همچنین افزایش آگاهی از ارزش والدین و ترویج برابری جنسیتی مهم است. سوئد اهمیت فرزندپروری را به عنوان کار مولد اجتماعی می‌شناسد و بر این اساس حمایت می‌کند. تشویق پیام‌های مثبت در مورد مادری و مشارکت دادن مردان در وظایف مراقبت از کودک (از طریق مرخصی مردانه = پدرانه) نیز مفید است. در نهایت، توانمندسازی زنان و ارائه حمایت‌های ساختاری می‌تواند بار، باروری را کاهش دهد و به نرخ باروری بالاتر منجر شود (Chzhen, Gromada & Rees, 2019).

✓ کشور هلند با تغییرات جمعیتی چون کاهش نرخ رشد جمعیت و پیر شدن جامعه روبرو شده است. این کشور به سمت یک استراتژی فعال برای جذب مهاجران، به خصوص کسانی که به عنوان مقصد نهایی خود هلند را انتخاب کرده‌اند، پیش رفته است. این رویکرد ادعا می‌کند که با جلب مهاجران قانونی و کارآمد و ایجاد یک استراتژی بین‌نسلی (ارتباط بین مهاجران جوان و بزرگ‌ترها)، مشارکتی (هماهنگ با سیاست‌های ملی و محلی) و محل محور (تطابق با زمینه‌های منطقه‌ای که در آن ساکن می‌شوند)، می‌تواند کاهش جمعیت خود را تعویض کند. همچنین، این رویکرد پیشنهادات خاصی را نیز شامل می‌شود که شامل بهبود ارتباطات آموزشی و مهارت‌آموزی با نیازهای بازار کار منطقه‌ای، ترویج سالمندی به عنوان یک فرصت و سرمایه‌گذاری در جوامع علمی در جهت ایجاد انعطاف‌پذیری در مقابل کاهش جمعیت است (Entzinger, 2019).

۴-۴- تطبیق آموزه‌های جهانی با بافت ایرانی

پژوهشگران علمی و دینی ایرانی باید پیش از اجرای هر طرح و راهبرد جدید، به ویژه طرح‌ها و راهبردهایی که الگوبرداری از ملت‌هایی با فرهنگ‌ها و باورهای دینی متمایز است، در این زمینه تحقیق کنند. این به این دلیل است که ایرانیان پیوندهای مذهبی و فرهنگی قوی دارند که به منظور حصول اطمینان از انطباق با فرهنگ و مذهب سنتی ایران، باید بررسی شود و نتایج به تدریج و به صورت منطقه‌ای اعمال شود. ایرانیان با وجود تغییر و تطبیق آداب و رسوم ازدواج در کشور، هنجارها و ارزش‌های مذهبی و فرهنگی خود را حفظ کرده‌اند. این ارزش‌ها همچنان در تعیین پویایی زندگی زناشویی و طرز فکر جوانان ایرانی نسبت به ازدواج حیاتی هستند (Kamali, Allahyar, Ostovar, Alhabshi & Griffiths, 2020). در پایان، دولتمردان ایران باید هنگام بررسی تغییرات در سیاست‌های ازدواج و زاد و ولد و تطبیق با بافت ایرانی سه راس مثلث (اقتصاد، فرهنگ و نگرش‌ها) را در نظر بگیرد تا از موفقیت‌آمیز بودن و انتقال این تغییرات اطمینان حاصل کنند.

۴-۵- اقتصاد

زیرساخت‌های اقتصادی در هر کشور به واقع بنیان اساسی جامعه آن کشور تلقی می‌شوند. عدم توجه به این زیرساخت‌ها پیامدهای جبران‌ناپذیری را در کشور به دنبال دارد، از جمله تک‌فرزندی و کاهش ازدواج. از این رو، برای رسیدن به افزایش جمعیت، لازم است که اقتصاد به شکل بهره‌ور و بر پایه کارایی و نوآوری عمل کند. همچنین، برای دستیابی به رشد مستمر در درآمد ملی و افزایش ثروت سرانه جامعه، در دوره کنونی و در مرحله گذر از اقتصاد تک محصولی (نفت)، این امر به عنوان یک ضرورت حیاتی در نظر گرفته شود. برای حقیقت‌پذیری این اهداف، باید طرح‌ها و ایده‌های محققین را از مرحله کاغذ به مرحله عملی رساند و با توجه به بخش‌های حیاتی اقتصاد ایران، مثل توسعه زیرساخت‌های انرژی پاک، حمل و نقل و ارتباطات، همچنین تقویت بخش‌های کشاورزی، صنعت و علم می‌تواند مسیر رشد اقتصادی را با شیب مناسبی طی کرده و با تقویت اقتصاد که به عنوان مکمل اصلی امید در جامعه تلقی می‌شود، موجب کاهش مهاجرت جوانان و افزایش جمعیت گردد (عالی زاد، خلیلی، عسکری، ۲۰۲۳) این اقدامات می‌توانند سبب

تقویت اساسی اقتصاد کشور گردند و در پی آن، بهبود شرایط زندگی، افزایش جمعیت و افزایش فرصت‌های شغلی جوانان را ایجاد کنند.

۴-۶- فرهنگ

فرهنگ به‌عنوان یکی از عناصر اصلی توسعه، نقش مهمی در توسعه همه‌جانبه یک کشور دارد، بنابراین برای رسیدن به جامعه‌ای آرمانی و توسعه یافته، با جمعیت مناسب باید به فرهنگ حاکم در جامعه توجه شود. مؤلفه‌هایی که باید نهادها و سازمان‌ها در توسعه فرهنگی به آن توجه کنند شامل: مؤلفه‌ی «ابهام فرهنگی»، مؤلفه‌های «تهاجم فرهنگی»، «فضای مجازی»، «فقر فرهنگی» و همچنین «سستی نهاد خانواده» و «بی‌توجهی به فرهنگ ایرانی» را نام برد. متصدیان فرهنگی کشور باید زمینه رشد و توسعه فرهنگی کشور را فراهم کنند تا در بستری مناسب، همه توانایی‌های فرهنگی و هنری ایران و ایرانی هویدا شود (مولادوست، امیرمظاهری و اکبریان، ۲۰۲۳). آشکارسازی قدرت فرهنگی ایران در محکم کردن بنیان خانواده و افزایش فرهنگ فرزند اوری تاثیرگذار خواهد بود و می‌تواند الگو مناسبی برای دیگر کشورها باشد.

۴-۷- نگرش‌ها

یکی از متغیرهای مهم و مؤثر بر قصد افراد برای ازدواج و داشتن فرزند، نگرش است. نگرش مجموعه‌ای از باورها و رفتارها نسبت به یک موضوع خاص است. فردی که نگرش مثبت یا منفی به ازدواج و فرزندآوری داشته باشد، طبیعتاً این نگرش بر رفتار و عمل او تأثیرگذار خواهد بود. متأسفانه، شواهد نشان می‌دهد که برخی از جوانان و زوجین ایرانی، دارای نگرش منفی به ازدواج کردن و فرزندآوری دارند و این نگرش به کاهش تعداد آمار ازدواج و زاد و ولد منجر شده است (نادری پور، ابوالقاسمی، دهداری و نوری، ۲۰۲۳). آمار دقیقی از میزان این نگرش در زنان تازه ازدواج کرده و دلیل تغییر نگرش زوجین جوان وجود ندارد که این می‌تواند زمینه‌ساز تحقیق گسترده در پژوهش‌های آینده باشد (محمدعلی زاده نوبر، خرم دل و ظفرخواه، ۲۰۲۴). به نظر می‌رسد که مسئله جمعیت تحت تأثیر دو نگرش دوگانه قرار گرفته است. یک سو، نگرش سنت‌گرایان غافل از تغییرات امروزی و سوی دیگر، نگرش نوگرایان غافل از ریشه‌های تاریخی و مذهبی جامعه ایران قرار دارد. در این دو جریان، به آنچه که در ذهن فعالان اجتماعی می‌گذرد، توجهی نمی‌شود و تنها بر اساس یک مجموعه پژوهش‌های کمی، پدیده چندبعدی و پیچیده‌ای مانند باروری، در چارچوب سازه‌هایی با معرفه‌های ریاضی اندازه‌گیری می‌شود. به‌هرحال، این پژوهش‌ها، هرچند بر اساس استانداردهای مشخص پژوهشی اجرا می‌شوند، اما تبیین‌های حاصل شده به نظر می‌رسد که تمایل به تولید نتایجی است که تنها روی مفهوم‌های ریاضی و آماری متمرکز باشد. این در حالی است که برنامه‌ها و پروژه‌ها بیشتر باید به سمت نظرات و پیشنهادات افراد فعال در حوزه اجتماعی تدوین شوند (بالاخانی و قادر، ۲۰۲۲). کشور ما باید در کنار تکمیل طرح‌ها و پروژه‌های اقتصادی بر تغییر نگرش افراد و جهت دادن به نگرش افراد و همچنین پیدا کردن شواهد این تغییر نگرش منفی عمل کند تا با شناسایی این ناهنجاری پیش آمده به دفع آن پرداخت و با الگو گرفتن از دیگر کشورها در کم‌ترین زمان ممکن سعی در معکوس کردن روند این ناهنجاری کرد. میتوان این چالش را با کمک روانشناسان اجتماعی کشور و دیگر متخصصان دینی و علمی به یک موفقیت تبدیل کرد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

تحلیل سیاست جمعیتی در ایران نشان می‌دهد که جامعه ما سه دوره متمایز را پشت سر گذاشته است. دو دوره ابتدایی که از اواخر دهه ۱۳۴۰-۱۳۶۰ شروع شد، دولتمردان به دنبال کاهش نرخ باروری و کنترل رشد جمعیت بودند. با این حال، دوره سوم که از اوایل

دهه ۱۳۹۰ شروع شد و تا به امروز ادامه دارد، با هدف افزایش نرخ باروری و رشد جمعیت را به عنوان نقطه مرکزی سیاست دولتمردان قرار داده است. اکنون داده‌های آماری نشان می‌دهد که سیاست‌هایی با هدف کاهش نرخ باروری و رشد جمعیت (در دو دوره ابتدایی) موثر بوده است (طاهری، پژهان و محمودی، ۲۰۲۱). با این حال، سیاست‌هایی دوره سوم که موضوع باروری زیر سطح جایگزینی را هدف قرار می‌دهند، نتایج موفقیت‌آمیزی از نظر افزایش جمعیت به همراه نداشته است. ایران برای جلوگیری از این روند باید نتایج تحقیقات کشورهای دیگر را الگو خود قرار دهد، از این سری تحقیقات، نشان می‌دهد که سیاست‌های محدودکننده استفاده از داروهای ضدبارداری می‌تواند پیامدهای منفی بر سلامت باروری داشته باشد، مانند افزایش سقط‌های القایی و دسترسی محدود به روش‌های مدرن پیشگیری از بارداری (Aramesh, 2024). اکنون که سیاست‌های منع استفاده از وسایل پیشگیری از بارداری نتیجه مطلوبی ندارد، سیاست‌گذاران دیگر کشورها، گزینه دیگری را برای افزایش جمعیت در نظر گرفته‌اند که آن پذیرش مهاجران است؛ بنابراین، کشورهای با نرخ باروری پایین با چالش تعیین چگونگی تأثیر مهاجرت بر رشد جمعیت و ساختار سنی مواجه هستند و باید به دقت بین نیازها و خواسته‌های مختلف کشور خود، تعادل ایجاد کنند (Doros, 2022). کشورهای مختلف رویکردهای متفاوتی را برای مهاجرت اتخاذ کرده‌اند. کانادا و استرالیا سیستم‌های مهاجرتی با حجم بالا را پیاده‌سازی کرده‌اند که تا حدودی موفق بوده‌اند، البته در زمینه افزایش جمعیت. کشور ژاپن در دسترس بودن مجوزهای کار موقت چند ساله را افزایش داده است و کشور کره جنوبی مقررات شهروندی را به ویژه برای غیرکره‌ای‌هایی که با افراد کره‌ای ازدواج می‌کنند، کاهش داده است که در نتیجه افزایش قابل توجهی در چنین ازدواج‌هایی داشته است (Berry, Westin, Virta, Vedder, Rooney & Sang, 2022).

ایران نیز در سال‌های اخیر با پدیده مهاجران روبه‌رو است، افزایش اخیر تعداد مهاجران غیرقانونی افغانستانی در ایران در درجه اول ناشی از نیاز به نیروی انسانی است. این مهاجران که اکثراً جوانان جویای کار هستند، تحصیلات و مهارت‌های محدودی دارند یا مدرک علمی معتبری ندارند، بنابراین عمدتاً مشاغل ساده‌ای را به عهده می‌گیرند (محمدی، عبدالله و صادقی، ۲۰۱۹). کارفرمایان ترجیح می‌دهند آن‌ها را استخدام کنند زیرا آن‌ها برای دستمزدهای کم، سخت کار می‌کنند و به طور مداوم سر کار حاضر می‌شوند. تقاضا برای این گروه از مهاجران مورد استقبال کارفرمایان به خصوص انبوه‌سازان قرار گرفته است (سیاوشی، ۲۰۲۰). به گفته آقای احمد وحیدی، وزیر کشور، تعداد تخمینی اتباع قانونی و غیرقانونی افغانستانی مقیم ایران در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۵ میلیون نفر بوده است (وحیدی، ۱۴۰۲). بررسی‌ها نشان می‌دهد که جوانان ایرانی، مهاجرین افغانستانی را مقصر بیکاری خود می‌دانند و اذهان دارند که حضور آن‌ها عامل منفی و مهمی در وضعیت اقتصادی کشور ایران است (حمید و کابل، ۲۰۱۹). علاوه بر این، وضعیت اقتصادی کشور و سرمایه فرهنگی و اجتماعی افراد این تصور را بیشتر تقویت می‌کند. باید دید سیاست‌های هجوم مهاجران غیرقانونی به ایران چه تأثیری بر رویکردها و چالش‌های اقتصادی و به خصوص جمعیتی در آینده خواهد داشت.

به طور کلی، ارزیابی ما از یافته‌های شبه علمی از مشاهدات طولانی مدت توسط جمعیت‌شناسان پشتیبانی می‌کند: سیاست‌هایی که از خانواده‌ها حمایت می‌کنند به نرخ باروری بالاتر کمک می‌کنند. همچنین نشان می‌دهد که تفاوت در نرخ باروری در بین کشورها تا حدی در نتیجه سیاست‌های اقتصادی، دولتمردان در بحث خانواده به وجود آمده است. اگرچه این ایده جدید نیست، اما شواهد زیادی وجود دارد که از آن حمایت می‌کند و این بررسی سیاست‌های جهانی گزینه‌های بالقوه‌ای را برای ایران برای رسیدگی به کاهش نرخ باروری و ترویج ازدواج ارائه می‌دهد. ارائه مشوق‌های مالی مستقیم مانند یارانه‌های فرزندان و اعتبارات مالیاتی و بخشش وام مسکن و حق آزادسازی مدرک تحصیلی (دانش‌نامه) مفید است، به‌ویژه زمانی که با برنامه‌های رفاه اجتماعی مانند حمایت از کودکان و مرخصی سخاوتمندانه والدین به خصوص مرخصی پدران، همراه باشد. علاوه بر این، ترویج ازدواج از طریق رهنمودهای مذهبی و ارائه وام‌های

مناسب می‌تواند فضای مثبتی را برای زوج‌های جوان ایجاد کند. همچنین با تدارک دیدن برنامه‌های تلویزیونی متناسب با فرهنگ و مذهب ایرانی، ذهنیت مثبت و ایجاد شور و علاقه برای ازدواج را در جوانان جامعه فراهم کرد. با این حال، باید از مداخلات قهری اجتناب شود. در نهایت، اجرای سیاست‌های منسجم و اخلاقی که انتخاب‌های باروری و تشکیل خانواده‌ها را در میان جوانان ایران تشویق می‌کند، در عین حال که برابری جنسیتی را ترویج می‌کند، می‌تواند به کاهش خطرات جمعیتی مهم مانند پیری سریع کمک کند. به دولتمردان توصیه می‌شود اقدامات مبتنی بر شواهد را که با شرایط محلی همسو هستند، آزمایش و به تدریج گسترش دهد و با سرمایه‌گذاری عاقلانه در نسل آینده، ایران می‌تواند به مسیر جمعیتی متعادل‌تری دست یابد. در پایان، از کلیه اولین ورودی‌های رشته روانشناسی اجتماعی از موسسه غیرانتفاعی فاطمیه شیراز که حمایت و تشویق آن‌ها به این تلاش پژوهشی دامن زد، نهایت قدردانی و تشکر را داریم.

۶- منابع

- ۱- بالاخانی، قادر (۲۰۲۲). بررسی کیفی نگرش به سیاست‌های جمعیتی و فرزندآوری مطالعه موردی جوانان استان اردبیل. مطالعات راهبردی زنان، ۲۴(۹۶)، ۶۷-۳۹. doi:10.22095/JWSS.2022.342257.2998
- ۲- بگی، میلاد (۲۰۲۳). دلایل و تعیین‌کننده‌های تأخیر ازدواج در ایران. جامعه‌شناسی کاربردی، ۳۴(۱)، ۳۱-۵۰. doi:10.22108/JAS.2022.134561.2312
- ۳- خبرگزاری تسنیم (۱۳۹۹). الگوی بین‌المللی «خانواده کامل» بهترین راهکار عملیاتی برای جلوگیری از بحران جمعیت کشور.
- ۴- رحمت‌آبادی، کاریزی (۲۰۱۷). ازدواج سفید، پیامدها و خطرات. میراث طاهای، ۱(۱)، ۱۰۲-۷۷.
- ۵- وحیدی، احمد (۱۴۰۲). وزیر کشور آمار منتشره از تعداد اتباع افغانستانی در ایران نادرست، ایرنا، کد خبر ۸۵۲۴۰۳۴۸.
- ۶- طاهری، مجتبی؛ و محمودی، محمدجواد (۲۰۲۱). بررسی مقایسه‌ای سیاست‌های جمعیتی جمهوری اسلامی ایران با تعدادی از کشورهای سازمان ملل متحد. فصلنامه علمی تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳(۴۶)، ۸۰-۵۸. doi:10.30495/pir.2021.686248
- ۷- عالی‌زاد، فرزانه؛ خلیلی، فرزانه؛ و عسکری، فرید (۲۰۲۳). زیرساخت‌های اقتصادی و نقش آن بر توسعه اقتصادی ایران. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۵(۵۷)، ۵۲-۳۳.
- ۸- قاسمی، صالح (۲۰۲۰). پاسخ به مهم‌ترین شبهات افزایش جمعیت و فرزندآوری. ره‌توشه، ۱۲۲(۱)، ۳۱۴-۳۰۳. doi:10.22081/rt.2020.68595
- ۹- گزارش مستند (۱۴۰۲). چرا حامیان دولت قبل از پیشرفت‌های دولت سیزدهم عصبانی‌اند؟ کیهان. کد خبر: ۲۷۰۴۲۰.
- ۱۰- محمدی، عبدالله؛ و صادقی، رسول (۲۰۱۹). قاچاق مهاجر به مثابه تجارت: کندوکاو فرایند قاچاق مهاجران اقتصادی از افغانستان به ایران. مطالعات جامعه‌شناختی نامه علوم اجتماعی سابق، ۲۶(۱)، ۶۸-۳۹. doi:10.22059/jsr.2019.72842
- ۱۱- مصدق‌راد، موسوی (۲۰۲۱). آینده‌پژوهی سالمندی جمعیت در ایران: نامه به سردبیر. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۷۹(۳)، ۲۴۹-۲۴۸.
- ۱۲- محمدعلی زاده نوبر، نسیم؛ خرم‌دل، کاظم؛ و ظفرخواه، زهرا (۲۰۲۴). بررسی رابطه انگیزش شغلی و تعهد سازمانی با تأکید بر توسعه حرفه‌ای زنان شاغل. همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، ۱۹(۱).
- ۱۳- مقدسی، محمدباقر؛ و روستایی، مهرانگیز (۲۰۲۲). افزایش جمعیت از رهگذر مداخلات کیفی، نگاهی به فرایند تصویب و چالش‌های اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت. آموزه‌های حقوق کیفری، ۱۸(۲۲)، ۳۱۲-۲۸۵. doi:10.30513/cld.2022.3919.1625

۱۴- مولادوست، کیومرث؛ امیرمظاهری، مسعود؛ و اکبریان، مصطفی (۲۰۲۳). شناسایی آسیب‌های فرهنگی کشور، یک مطالعه کیفی. پژوهش‌های جامعه‌شناسی، ۱۶(۳)، ۱۰۷-۸۱.

۱۵- نادری‌پور، فرشته؛ ابوالقاسمی، جمیله؛ و دهداری، طاهره (۲۰۲۳). بررسی نگرش زنان متأهل بدون فرزند مراجعه‌کننده به مراکز خدمات جامع سلامت شهری زنجان نسبت به فرزندآوری. پایش، ۲۲(۳)، ۳۴۳-۳۳۵.

doi:10.61186/payesh.22.3.335

- 16- Andersen, S. H., & Hansen, L. G. (2012). The rise and fall of divorce: a sociological extension of Becker's model of the marriage market. *The Journal of Mathematical Sociology*, 36(2), 97-124.
doi:10.1080/0022250X.2011.556768
- 17- Aramesh, K. (2024). Population, abortion, contraception, and the relation between biopolitics, bioethics, and biolaw in Iran. *Developing World Bioethics*, 24(2), 129-134. doi:10.1111/dewb.12386
- 18- Banijamali, S., & Sadeghi Fasae, S. (2021). Young people and barriers to marriage. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(51), 9-34.
- 19- Batyra, E., & Pesando, L. M. (2020). The Selective Impact of Changes in Age-at-Marriage Laws on Early Marriage: *Policy Challenges and Implications for Women's Higher-Education Attendance*.
- 20- Bell, A., French, I., Lee, S., Lempert, T., Rogers, K., Rothermel, A., & Silva, A. (2017). *Starting Now: A Policy Vision for Supporting the Healthy Growth and Development of Every California Baby*. Children Now.
- 21- Bernstein, H. (1971). Modernization theory and the sociological study of development. *The Journal of Development Studies*, 7(2), 141-160. doi:10.1080/00220387108421356
- 22- Berry, J. W., Westin, C., Virta, E., Vedder, P., Rooney, R., & Sang, D. (2022). Design of the study: Selecting societies of settlement and immigrant groups. In *Immigrant youth in cultural transition* (pp. 15-46). Routledge.
- 23- Boateng, J. (2023). The Perception of Intimacy: Are Dating Reality TV Shows Affecting Relationships?. *Canadian Journal of Family and Youth/Le Journal Canadien de Famille et de la Jeunesse*, 15(2), 33-43.
doi:10.29173/cjfy29870
- 24- Boydell, V., Mori, R., Shahrook, S., & Gietel-Basten, S. (2023). Low fertility and fertility policies in the Asia-Pacific region. *Global Health & Medicine*, 5(5), 271-277. doi:10.35772/ghm.2023.01058
- 25- Cho, S. (2020, November 10). Watch: Divorced Star Couples to Reunite on New Reality Show, Preview Tense Relationships in New Teaser. Soompi. <https://www.soompi.com/article/1436824wpp/watch-divorced-star-couples-to-reunite-on-new-reality-show-preview-tense-relationships-in-new-teaser>.
- 26- Doepke, M., Hannusch, A., Kindermann, F., & Tertilt, M. (2023). The economics of fertility: A new era. In *Handbook of the Economics of the Family* (Vol. 1, No. 1, pp. 151-254). North-Holland.
- 27- Dorji, L. (2015). Sexual and reproductive health of adolescents and youth in Bhutan. Thimphu, Bhutan: *National Statistics Bureau*.
- 28- Doros, S. B. (2022). College Students' Perceptions of the Efficacy of Different Strategies to Reduce the Rate of Abortions.
- 29- Downer, A., Kim, E. M., Köehler-Suzuki, N., Lamy, P., Mogherini, F., Pardo, R. P., ... & Yoon, Y. K. (2022). CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF KOREA'S FOREIGN POLICY AS A DEVELOPED COUNTRY. *Policy Analysis*, 22, 01.
- 30- Edgell, S. (2023). *Middle-Class Couples: a study of segregation, domination and inequality in marriage* (Vol. 3). Taylor & Francis. doi:10.4324/9781003368595
- 31- Entzinger, H. (2019). A tale of two cities: Rotterdam, Amsterdam and their immigrants. Coming to terms with superdiversity: The case of Rotterdam, 173-189.
- 32- Erfani, A. (2019). Policy implications of cultural shifts and enduring low fertility in Iran. *Community Health*, 6(2), 112-115.
- 33- Fűrész, T., & Molnár, B. (2021). The first decade of building a family-friendly Hungary. *Quaderns de Politiques Familiars*, (7), 12-12.
- 34- Gilman, C. P. (2023). Women and economics. In *Women's Economic Writing in the Nineteenth Century* (pp. 132-157). Routledge.
- 35- Gu, D., Andreev, K., & Dupre, M. E. (2021). Major trends in population growth around the world. *China CDC weekly*, 3(28), 604. doi:10.46234/ccdcw2021.160
- 36- HAMED, M., & KABUL, A. (2019). *IMPACT OF REFUGEES REPATRIATION ON LABOR MARKET IN AFGHANISTAN*.
- 37- Horta, H., & Tang, L. (2023). Male and female academics' gendered perceptions of academic work and career progression in China. *Higher Education Quarterly*. doi:10.1111/hequ.12419
- 38- Huddleston Jr., T. (2022, February 16). A dating expert and psychologist weigh in on Netflix's 'Love Is Blind'. CNBC. <https://www.cnbc.com/2022/02/16/a-dating-expert-and-psychologist-weigh-in-on-netflixs-love-is-blind.html>.
- 39- Jones, G. W. (2019). Ultra-low fertility in East Asia: policy responses and challenges. *Asian Population Studies*, 15(2), 131-149. doi:10.1080/17441730.2019.1594656

- 40- Kamali, Z., Allahyar, N., Ostovar, S., Alhabshi, S. M. S. B. S. M., & Griffiths, M. D. (2020). Factors that influence marital intimacy: A qualitative analysis of Iranian married couples. *Cogent Psychology*, 7(1), 1771118. doi:10.1080/23311908.2020.1771118
- 41- Karim, M. S., Ambrosetti, E., & Ouadah-Bedidi, Z. (2022). Demographic Features in West Asian and North African Countries: The Impact of Population Policies. In *International Handbook of Population Policies* (pp. 229-254). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-031-02040-7_11
- 42- Kim, E., Yun, J., Kim, C. Y., Chung, S. H., Son, S. H., Choi, Y. S., & Bae, C. W. (2021). Estimates of future population, birth rate, and number of total births and children in South Korea: comparison with past statistics. *Perinatology*, 32(4), 166-176. doi:10.14734/PN.2021.32.4.166
- 43- Lang, M., Zhou, M., Lei, R., & Li, W. (2023). Comparison of pregnancy outcomes between IVF-ET pregnancies and spontaneous pregnancies in women of advanced maternal age. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 36(1), 2183761. doi:10.1080/14767058.2023.2183761
- 44- Lashkari, M., & Jahanbakhsh, F. (2023). Investigating the Effect of the Increase in Living Costs on the Age of Marriage in Iran (2021-2022). *International Journal of Management, Accounting & Economics*, 10(4).
- 45- Lee, M. J. (2020). Touring the land of romance: Transnational Korean television drama consumption from online desires to offline intimacy. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 18(1), 67-80. doi:10.1080/14766825.2020.1707467
- 46- Leibenstein, H. (1979). A branch of economics is missing: micro-micro theory. *Journal of Economic Literature*, 17(2), 477-50.
- 47- Mahmoudiani, S. (2023). The relationship between fertility knowledge and unintended pregnancy: a survey among women of reproductive age in Shiraz, Iran. *Biodemography and Social Biology*, 1-11. doi:10.1080/19485565.2023.2241823
- 48- McDonald, M. G. (2018). SDP and feminist theory. In *Routledge handbook of sport for development and peace* (pp. 197-207). Routledge.
- 49- Mehri, N., Messkoub, M., & Kunkel, S. (2020). Trends, determinants and the implications of population aging in Iran. *Ageing International*, 45(4), 327-343. doi:10.1007/s12126-020-09364-z
- 50- Mehrolhassani, M. H., Mirzaei, S., Poorhoseini, S. S., & Oroomiei, N. (2019). Finding the reasons of decrease in the rate of population growth in Iran using causal layered analysis (CLA) method. *Medical journal of the Islamic Republic of Iran*, 33, 92. doi:10.34171/mjiri.33.92
- 51- Memar, F. Z., & Farajkhoda, T. (2023). Iranian Aging Tsunami from the Perspective of Sexual and Reproductive Health: Challenges.
- 52- Mohammadi, H., Kamali, K., Jahanfar, S., & Ranjbar, F. (2023). Fertility knowledge and its related factors among married men and women in Zanjan, Iran. *Human Fertility*, 26(2), 249-256. doi:10.1080/14647273.2021.2021593
- 53- Mok, K. H. (2015). Higher education transformations for global competitiveness: Policy responses, social consequences and impact on the academic profession in Asia. *Higher Education Policy*, 28(1), 1-15. doi:10.1057/hep.2014.27
- 54- Nisa, E. (2016). Marriage practices: Indonesia. In *Encyclopedia of Women and Islamic Cultures*. Brill. https://doi.org/10.1163/1872-5309_ewic_COM_00283.
- 55- Oppenheimer, V. K. (1988). A theory of marriage timing. *American Journal of Sociology*, 94(3), 563-591. doi:10.1086/229030
- 56- Perrin, F. (2022). On the origins of the demographic transition: Rethinking the European marriage pattern. *Cliometrica*, 16(3), 431-475. doi:10.1007/s11698-021-00237-2
- 57- Pickles, K. (2022). *Heroines in history: A thousand faces*. Taylor & Francis. doi:10.4324/9781003023210
- 58- Pollock, A., & Berge, E. (2018). How to do a systematic review. *International Journal of Stroke*, 13(2), 138-156. doi:10.1177/1747493017743796
- 59- Razeghi-Nasrabad, H. B., Abbasi-Shavazi, M. J., & Moeinifar, M. (2020). Are we facing a dramatic increase in voluntary and involuntary childlessness in Iran that leads to lower fertility?. *Crescent Journal of Medical and Biological Sciences*, 7(2).
- 60- Rehim, M. H., Al-Tkayneh, K. M., & Jabarah, T. A. (2023). The causes of delayed marriage among young men: An analytical descriptive study of a sample of Al Ain University students. doi:10.36941/ajis-2023-0043
- 61- Schwartz, P., & Velotta, N. (2018). Online dating: Changing intimacy one swipe at a time? In *Families and Technology* (pp. 57-88). Springer, Cham. doi:10.1007/978-3-319-95540-7_4
- 62- Sen, B. (n.d.). Understanding uneven progress towards SDG 1 and 2: Lessons learned from successful (and unsuccessful) countries.
- 63- Siavoshi, S. (2022). Afghans in Iran: The state and the working of immigration policies. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 1-15. doi:10.1080/13530194.2022.2113504
- 64- Tálás, P. (2020). Demographic and migration trends in Hungary. In *Demography and Migration in Central and Eastern Europe* (pp. 65-78). Springer, Cham.
- 65- Khorram, D. K., & Zaferkhah, Z. (2024). Examining the Relationship Between Job Motivation and Organizational Commitment with Emphasis on the Professional Development of Working Women.

- 66- Validova, A. (2021). Pronatalist policies and fertility in Russia: Estimating tempo and quantum effects. *Comparative Population Studies*, 46. doi:10.12765/CPoS-2021-15
- 67- Vedadhir, A., & Marjaei, S. (2023). Social construction of population policies and problems in Iran since 1963. *Middle East Critique*, 1-16. doi:10.1080/19436149.2023.2268860
- 68- Vignoli, D., Bazzani, G., Guetto, R., Minello, A., & Pirani, E. (2020). Uncertainty and narratives of the future: A theoretical framework for contemporary fertility. In *Analyzing Contemporary Fertility* (pp. 25-47). Springer, Cham. doi:10.1007/978-3-030-48519-1_3
- 69- Wajcman, J. (2010). Feminist theories of technology. *Cambridge Journal of Economics*, 34(1), 143-152. doi:10.1093/cje/ben057
- 70- Wang, S., & Gong, S. (2023). Gender-role preference matters: How family policy dissemination affects marriage/fertility intentions. *Gender, Work and Organization*. doi:10.1111/gwao.12963
- 71- Williamson, S., & Baird, M. (2014). Gender equality bargaining: Developing theory and practice. *Journal of Industrial Relations*, 56(2), 155-169. doi:10.1177/0022185613517468
- 72- World Population Review. (n.d.). Birth rate by country. Retrieved from. <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/birth-rate-by-country>.
- 73- Zhang, T. T., Cai, X. Y., Shi, X. H., Zhu, W., & Shan, S. N. (2023). The effect of family fertility support policies on fertility, their contribution, and policy pathways to fertility improvement in OECD countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(6), 4790. doi:10.3390/ijerph20064790
- 74- Zhu, W., & Chen, X. (2023). Topic initiation by Korean and Chinese speakers on reality dating shows. *Contrastive Pragmatics*, 1(aop), 1-35. doi:10.1163/26660393-bja10083

Examining Global Approaches to Reverse the Decline in Birth Rates and Delayed Marriages in the New Generation

Kazem Khorramdel^{1*}, Mahshid Mohammadimehr², Zahra Zafarkhah³

1-Assistant Professor, Department of Psychology. Fatemiyeh Shiraz, Institute of Higher Education, Shiraz, Iran. (Corresponding Author)
k.khorramdel@fatemiyehshiraz.ac.ir

2-Master's student in Social Psychology. Department of Psychology, Fatemiyeh Shiraz Institute of Higher Education, Shiraz, Fars, Iran.
Mahshidmohammadimehr@gmail.com

3-Fatemiyeh Master's student in Social Psychology. Department of Psychology, Fatemiyeh Shiraz Institute of Higher Education, Shiraz, Fars, Iran.
zahrazafarkhahpsy@gmail.com

Abstract

Nowadays, many countries around the world are facing demographic challenges such as declining birth rates and delayed marriages, which can lead to population aging and a shortage of the workforce. Iran is one of the countries affected by these trends. The aim of this study is to identify and examine effective policies that promote marriage and increase birth rates globally. The findings and analyses obtained can serve as a valuable resource for encouraging marriage among the younger generation and increasing the birth rate in our country. The data collection process includes a systematic review of reputable academic research, government publications, and statistical databases from countries that have successfully addressed this global challenge over the past decade. Based on the collected information, financial incentives such as salary increases, tax reductions for families, childcare support for working parents, and social support programs such as generous parental leave and housing priority for couples are among the effective policies. Additionally, promoting marriage through initiatives such as social introduction campaigns and the use of media, as well as the free release of academic degrees for married individuals in public universities, can be mentioned. This research highlights promising policy options for Iran, and adapting these findings to the country's cultural and religious context, along with implementing pilot programs before nationwide scaling, could help reverse the current trend.

Keywords: Birth rates, marriage, new generation, global approaches.

This Journal is an open access Journal Licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License

(CC BY 4.0)